

UTICAJ PUŠENJA CIGARETA NA ORALNE SLUZNICE STUDENATA U 4, 5 I 6 GODINI STOMATOLOŠKOG FAKULTETA U SARAJEVU

Sanja Hadžić¹, Mirjana Gojkov-Vukelić¹, Indira Mujić Jahić¹, Kanita Zaimović², Selma Saračević², Ismar Alibašić²

¹Katedra za Oralnu medicinu i parodontologiju, Stomatološki fakultet sa Klinikama, Sarajevo

² Studenti Stomatološkog fakulteta u Sarajevu

Uvod

Usna šupljina osim važnih aktivnosti ukazuje i na opće stanje našega organizma. Doktori dentalne medicine imaju važnu ulogu u ranom otkrivanju bolesti i naglašavanju važnost redovitih pregleda usne šupljine. Najčešći etiološki faktori za nastanak oboljenja usne šupljine smatra se pušenje cigareta. Cilj istraživanja je bio utvrditi štetni uticaj cigareta na oralne sluznice studentske populacije Stomatološkog fakulteta u Sarajevu, i identificirati koje su to najčešće promjene na sluznicama.

Materijali i metode

U istraživanju učestvovalo 77 studenata četvrte, pete i šeste godine studija Stomatološkog fakulteta u Sarajevu. Svi ispitanici su potpisali informirani pristanak, za dobrovoljno učestvovanje. Inkluzioni kriteriji su bili da su studenti sistemski zdravi, da ne uzimaju neku terapiju, i da su pušači.

Po tipu istraživanja radi se o presječnom istraživanju (cross-sectional study). Svim ispitanicima su postavljena pitanja o štetnim navikama, i o načinima sprovođenja oralne higijene, te im je urađen klinički pregled koji se sastojao iz pregleda sluznica usne šupljine i testova koji se koriste u dijagnostičke svrhe.

Rezultati i diskusija

Tabela 1. Spol, životno doba i godina studija

Godina studiranja	Spol	Životno doba			Total
		21 do 23 godine	24 do 26 godina	27 do 29 godina	
Četvrta	Muški	7	3		10(13%)
	Ženski	17	4		21 (27%)
	Total	24 (31%)	7 (9%)		31 (40%)
Peta	Muški	2	5	1	8(10%)
	Ženski	10	11	1	22(29%)
	Total	12 (16%)	16 (21%)	2 (3%)	30 (39%)
Šesta	Muški	1	9		10(13%)
	Ženski	0	6		6(8%)
	Total	1 (1%)	15 (19%)		16 (21%)
Total	Muški	10	17	1	28(36%)
	Ženski	27	21	1	49(64%)
	Total	37 (48%)	38 (49%)	2 (3%)	77(100%)

Tabela 2. Pušenje i dužina konzumiranja cigareta

	Pušenje cigareta	Spol		Godina studija		
		Muški	Ženski	Četvrta	Peta	Šesta
		Count	Count	Count	Count	Count
Cigarete dnevno	DA	22	28	18	22	10
	NE	6	21	13	8	6
Cigarete dnevno	do jedne kutije	22	27	18	21	10
	1-2 kutije	0	1	0	1	0
	preko dvije kutije	0	0	0	0	0

Tabela 3. Promjene na usnama i jeziku i dužina konzumiranja cigareta

	Cigarete dnevno	Promjene na usama		Promjene na jeziku		
		Cheilitis exfoliativa	Cheilitis angularis	Lingua plicata	Lingua geographica	Lingua villosa nigra
		Count	Count	Count	Count	Count
Cigarete dnevno	do jedne kutije	26	3	7	1	6
	1-2 kutije	0	0	0	0	0
	preko dvije kutije	0	0	0	0	0

Tabela 4. Stomatopirosis i glosopirosis

	Stomatopirosis	Pušenje cigareta		Pušenje nargile		Alkohol konzumira	
		DA	NE	DA	NE	DA	NE
		Count	Count	Count	Count	Count	Count
Stomatopirosis	DA	10	4	2	12	8	6
	NE	38	21	27	32	37	21
Glosopirosis	DA	8	3	2	9	6	5
	NE	38	22	27	33	39	20

Od 77 studenata 31 su četvrta, 30 peta godina, i 16 studenata šesta godina (Tabela1). Od tog broja 49 studenata se izjasnilo da puši do jedne kutije dnevno, dok od 1 – 2 kutije puši samo jedan student. Studentice više konzumiraju cigarete (37%), u odnosu na studente (28%) (Tabela 2).

Kod naših studenata koji su u anketi naveli da imaju lošu naviku pušenje cigareta najizraženije su promjene na usnama i jeziku.

U Tabeli 3 promjene na usnama utvrđene su kod 47 studenata, od tog broja kod 43(92%) je zabilježena Cheilitis exfoliativa (Slika 1), a kod 4(8%) Cheilitis angularis (Slika 2).

Slika 1. Cheilitis Exfoliativa

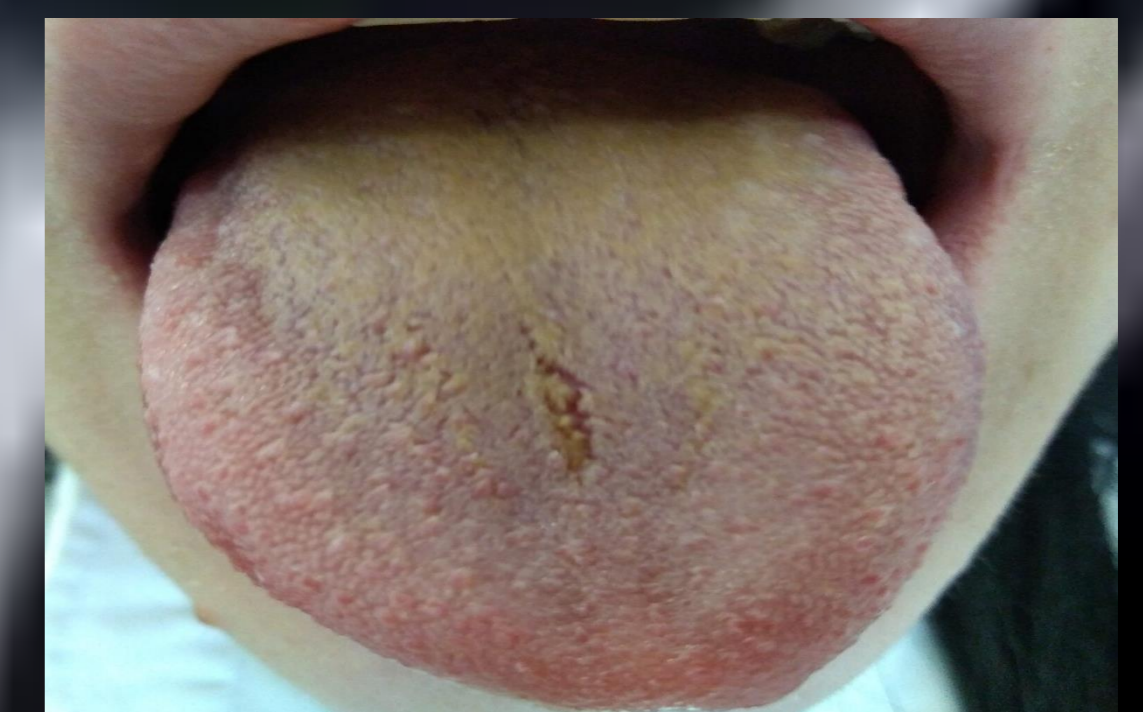
Slika 2. Cheilitis angularis

Na osnovu ovoga možemo zaključiti da kod polovine studenata koji piše cigarete prisutne su promjene na usnama.

Promjene na jeziku evidentne kod 21 studenta, od tog broja 12 (57%) lingua plicata, 3(14%) lingua geographica (Slika 3), i 6 (29%) Lingua villosa nigra (Slika 4).

Slika 3. Lingua geographica

Slika 4. Lingua villosa nigra

Rezultati dobiveni ovim istraživanjem upućuju na veću učestalost hronične upale usana pušača cigareta i blagih hiperkeratoza na njihovim površinama koje su posljedica lokalne kombinacije termičkih i hemijskih djelovanja, kao i stalnog mehaničkog iritiranja iste površine sluznice. Bitan podatak koji ide u prilog tome je da od 14 studenata koji imaju stomatopirozu, njih 10 puše cigarete, a od 11 studenata sa glosopirozom 8 su pušači cigareta, što ukazuje na činjenicu da duham i svojim teričkim i hemijskim efektom mijenja osobine oralnih sluznica (Tabela 4).

Jednaka oštećenje sluznice i kod pušača cigareta u svom istraživanju potvrdili i objavili autori Amer H.W., Waguih H.M., El-Rouby D.H.

Više istraživanja se slaže sa našim i potvrđuje prisustvo ove promjene kod pušača cigareta.

Farinha, H., Martins, V. istraživali su povezanost upotrebe elektronskih cigareta sa pojavom dlakavog jezika.

Autor Taybos G., koji u svom članku koji govori o oralnim promjenama a koje su uzrokovane upotrebom duhana navodi i dlakavi jezik, zajedno sa oralnim karcinomom.

Istraživači iz Yemena koji su ispitivali promjene na oralnoj sluznici kod pušača sa histološki potvrdili prisustvo epitelne displazije u odnosu na sluznicu nepušača.

Navedeno upozorava na trend sve ranijeg prvog kontakta mladih sa pušenjem cigareta, te na potrebu javnozdravstvenih kampanja, posebno na organizirane edukacije u osnovnim, srednjim školama, fakultetima kako bi se preveniralo sve ranije eksperimentiranje mladih sa navedenim štetnim navikama.

Zaključak

Pušenje cigareta štetno djeluje na oralnu sluznicu, a najizraženije promjene su na usnama i jeziku. Bez obzira na godine života i obrazovanje velika je zastupljenost loših navika pušenja cigareta. S obzirom da se radi o studentima zdravstvenog fakulteta, zdravim i mladim osobama, te kratkom periodu pušenja cigareta podaci su zabrinjavajući i navode na potrebu da se pokrenu preventivni programi, javnozdravstvene kampanje i organizirane edukacije u osnovnim, srednjim školama i fakultetima da bi se preveniralo eksperimentisanje mladih sa štetnim navikama.

Literatura

1. Amer HW, Waguih HM1, El-Rouby DH1. Development of field cancerization in the clinically normal oral mucosa of shisha smokers. Int J Dent Hyg. 2019 Feb;17(1):39-45.
2. Farinha H, Martins V. Lingua Villosa Nigra Associated with the Use of Electronic Cigarette. Acta Med Port. 2015 May-Jun;28(3):393.
3. Taybos, G. Oral Changes Associated with Tobacco Use. The American Journal of the Medical Sciences. 2003; 326(4), 179–182.
4. Ali A.. Histopathologic changes in oral mucosa of Yemenis addicted to water-pipe and cigarette smoking in addition to takhzeen al-qat. Oral Surg Oral Med Oral Pathol Oral Radiol Endod. 2007 Mar;103(3):e55-9.

Kontakt autor:

Kanita Zaimović

Mob:0038761344552

Email: zaimovickanita@gmail.com